

A black metal pitchfork with three tines is lying on a bed of green weeds and dry sticks. The pitchfork is positioned vertically, with the handle on the left and the tines pointing upwards. The background is a dense thicket of green plants with small yellow flowers and some dried, brown stems.

Therapeutisch Compostieren

Derk Klein Bramel was een religieus mens. Niet in kerkelijke zin, maar in de zin van zich verbonden voelen met de aarde, plant, dier, mens en Christus. En van daaruit ook zeer verbonden met de BD-landbouw. Hij vroeg zich af hoe het moest, onze mooie aarde met al zijn levende wezens op een gezonde, liefdevolle manier verzorgen. Wat moet je dan doen? Wat hoort daar bij? En wat juist niet? Wat hij wel beseftte is dat het gedaan moest worden. Na zijn pensioen wilde hij zich gaan inzetten voor het omvormen van organisch afval naar gezonde voeding voor de aarde; compost maken

Het maken van compost op een biologisch-dynamisch gemengd bedrijf is een van de essentiële basiswerkzaamheden. Toch is het op veel bedrijven een ondergeschoven kindje want het is een hele klus, niet makkelijk en er is veel toewijding voor nodig.

Veel maar wel leuk, dankbaar en therapeutisch werk. Therapeutisch in die zin, dat mensen in hun leven soms te veel voor de kiezen krijgen. Te veel om ineens te verwerken, waardoor ze met onverwerkte stukken blijven zitten die het leven van hier en nu dusdanig belemmeren dat zij bijvoorbeeld hun werk of dagelijkse gang van zaken niet meer aan kunnen. Soms is het nodig om voor een periode opgenomen te worden om daaraan te gaan werken. Met andere woorden: jouw innerlijke composthoop moet omgezet worden, zodat er licht en lucht

bij de onverteerde stukken kan komen. In de chaos die dan gecreëerd wordt komen die zielstukken in het bewustzijn zodat ze alsnog verteerd kunnen worden tot gezond voedsel voor jouw leven. Derk zag zo'n therapeutisch proces als bevrijdend voor de mensenziel.

In de beginjaren van De VijfSprong spraken we vaak over het opzetten van composthopen. Tijdens pauzes, maaltijden, feesten, vergaderingen, overal kwam het ter sprake. Vooral, dat we het zo belangrijk vonden en dat we er onvoldoende aan toe kwamen. Derk vond het altijd erg jammer dat we dat stuk van de BD-landbouw niet echt goed voor elkaar kregen.

In die tijd kwam ik na de geboorte van mijn derde kind in een postnatale depressie te-

recht. Hierbij kwam veel onverwerkte, onverteerde, oude zielenpijn naar boven. Ik had te kampen met angsten en paniekaanvallen. Mijn gevoelsleven lag overhoop en ik moest om die reden veel van mijn verantwoordelijkheden aan anderen overlaten. Het op tijd opstaan, het dagritme en het werken in de tuin was voor mij toen zeer heilzaam. Zodoende begon ik aan een eigen vaste klus waar ik nu 'tijd' voor had, namelijk: het omzetten van een enorme berg stinkend organisch afval waar alleen maar steeds meer opgegooid werd en waar niemand tijd voor had of nam.

Ik sprak erover met Derk dat het voor mij therapeutisch goed zou kunnen uitwerken als ik daar dagelijks mee bezig zou zijn en dat ik een heel eind opgeknapt zou zijn als die klus geklaard was.

En zo begon ik met orde scheppen. Eerst door een goede plek te creëren. Vervolgens haalde ik met een enorm gevoel van fysieke weerzin in mijn lijf, een paar kruiwagens koeienmest uit de stal en legde het eerste laagje van de composthoop neer op de plek. Daarna een flinke laag zurig en ook vers afval van de verzamelhoop, toen een laagje kalk en ik dekte het af met een beetje aarde. Dat allemaal met een heel naar gevoel in mijn ziel, maar erop vertrouwen, dat het goed voor me was. Plus dat het een heel goed en belangrijk werk was voor de boerderij, want het is voor mij belangrijk om iets nuttigs te doen. Ik vond het fijn om

Jouw innerlijke
composthoop moet
omgezet worden, zodat
er licht en lucht bij de
onverteerde stukken kan
komen

gewaardeerd te worden voor het wegwerken van die verzamelhoop. Ik deed er dus nog steeds toe! Af en toe liet ik weten, dat ik me er vaak heel naar bij voelde. Maar naarmate de composthoop vorderde werd dat 'vaak' steeds meer 'soms'. Derk was dan zo iemand die regelmatig vroeg hoe

het ging. Ook met veel humor. Hij had interesse in hoe iemand zich voelde en wat voor uitwerking een bepaald werk of handeling had op de menselijke ziel. Hij was zeer geïnteresseerd in processen.

Nadat de hoop helemaal klaar was, geprepareerd en afgedekt, ben ik gewoon allerlei andere werkzaamheden gaan doen en kwam ik met mijn ziel in een steeds prettiger vaarwater terecht. Het mooiste moment kwam ongeveer een half jaar later. Ik was al helemaal niet meer zo bezig met die hoop. Jelle deed destijds de boerderij en de akkerbouw. Hij ging zijn land bemesten en brak daarvoor mijn composthoop aan. In de pauze kwam hij naar mij toe, bedankte mij en vertelde me vol enthousiasme wat een mooi en fijn grondje mijn composthoop geworden was! Wat een compliment, wat een verrassing! En wat was dat fijn om te horen! Enerzijds puur om het fijne grondje natuurlijk, maar anderzijds om te constateren dat ik er nu totaal anders bij zat. Zo herinnerde ik me nog, dat ik op een ochtend, terwijl ik met die hoop bezig was en mij zeer slecht voelde, het geluid van een stationair draaiende motor van de trekker niet kon verdragen en toen opgefokt aan Jelle vroeg om alsjeblieft dat ding uit te zetten.

Dit compostverhaal is later als beeld nog vaak teruggekomen tijdens de therapievergaderingen. Wij bespraken dan bijvoorbeeld welk soort werk of werkgebied heilzaam zou kunnen zijn voor het herstelproces dan de cliënt. Zo'n proces vraagt echter wel tijd. Derk en ik spraken daar graag over. Daar

was het ons om begonnen; daar geloofden we in. De kunstzinnige therapieën en therapeutische gesprekken waren belangrijk, echter met elkaar de hele zaak runnen en daaraan deelnemen was toch wel de basis vonden we.

Later, toen Derk vanuit Landbouw en Zorg ook les ging geven, is hij een avond bij mij op bezoek geweest en hebben we het hele compostverhaal nog weer eens samen opgehaald. Het verwerken van organisch afval in relatie tot het verwerken van je eigen zielenafval. Dat was een heerlijke avond. En zo was het meestal als je met Derk over de diepere dingen van het leven sprak, wanneer je ook maar langskwam. Graag wilde hij zich, na zijn pensioen, gaan wijden aan het maken van compost. Dan had hij mooi de tijd...

Tekst van Maartje van Binsbergen uit **Humus voor de mensheid** door en voor Derk Klein Bramel ingekort voor deze uitgave.

Maartje van Binsbergen heeft meer dan 30 jaar een prominente rol gespeeld bij Urtica de Vijfsprong binnen huis, tuin en cultuur.